

Znaleckou a tlumočnickou činnost v České republice upravuje více než čtyřicet let starý zákon o znalcích a tlumočnících. Stáří právní úpravy samo o sobě napovídá, že je potřeba upravit zákon tak, aby vyhovoval současným podmínkám. V současné době má znalecká činnost ohromný význam, moderní soudnictví a občané se bez spolehlivého fungování znalců neobejdou. Ne nadarmo se říká „jaký je posudek, takový je rozsudek“. Na půdě ministerstva spravedlnosti v současné době vzniká nová právní úprava, která má práci znalců zlepšit. O tom, jak se bude měnit postavení znalců, zda se chce Ministerstvo spravedlnosti inspirovat ze sousedních zemí, nebo zda se může do připomínkového řízení zapojit i veřejnost, jsme se přímo zeptali Kateřiny Maršákové a Davida Štamberka z legislativního odboru, kteří v současné době zákon připravují.

Co ministerstvo očekává od nové úpravy znalectví?

Současná právní úprava je vzhledem k době svého vzniku zastaralá, a je tak třeba ji nahradit úpravou novou, jež bude odpovídat potřebám současné doby. Mimo jiné tak bude zapotřebí nově upravit samotnou organizaci znalectví, postavení znalců a znaleckých ústavů a výběr znalců. Dále bude třeba se zabývat otázkou dohledu nad kvalitou znaleckých posudků.

V jakém smyslu se tedy organizace znalectví bude měnit?

V současné době na tomto poli působí jednak Ministerstvo spravedlnosti, a to zejména ve vztahu ke znaleckým ústavům, a dále jednotlivé krajské soudy, jež vedou seznamy znalců a tlumočnicků. Nakolik bude současný systém převzat i novou právní úpravou a nakolik naopak dozná změn, je v současné době předmětem debat a konečné řešení doposud nebylo přijato. Je nicméně zřejmé, že bude zapotřebí přijmout kroky ke sjednocení správní praxe, její zefektivnění a zvýšení transparentnosti.

A jak se bude měnit postavení znalců?

Bude zapotřebí zajistit, aby znalci byli chráněni před tlakem těch, kdo mají zájem na obsahu vypracovávaného znaleckého posudku. V této souvislosti bude zapotřebí upravit mimo jiné způsob odměňování znalců tak, aby se ekonomické motivy nepromítaly do obsahu znaleckých posudků.

Jak se tyto změny dotknou znaleckých ústavů?

I na znalecké ústavy se vztahuje to, co bylo uvedeno výše. Navíc bude zapotřebí upravit fungování znaleckých ústavů tak, aby byla posílena individuální odpovědnost jejich pracovníků za kvalitu jimi vypracovávaných posudků.

Právě kvalita znaleckých posudků je často vnímána jako problematická. Bude nová právní úprava v tomto směru přínosem?

Zlepšení kvality znaleckých posudků je jedním z priorit připravované právní úpravy. Mělo by se jej dosáhnout celou řadou opatření, jejichž konkrétní podoba je v současné době zvažována. Bude zapotřebí zaměřit na samotný výběr znalců, na jejich dosavadní praxi, vzdělání a jejich osobnost jako takovou. Dále též bude zapotřebí zefektivnit dohled nad znalci a jejich činností. Bude v tomto směru zapotřebí nastavit model spolupráce orgánů dohledu se soudy prvního stupně, jež provádějí dokazování, a znalecké posudky jsou jim tak předkládány. Orgán dohledu také bude muset mít účinné prostředky k přezkoumávání kvality jednotlivých znaleckých posudků a případnému postihu znalců.

Bude se ministerstvo inspirovat právní úpravou znalecké a překladatelské činnosti v zahraničí, tak jak tomu bylo například u nového občanského zákoníku?

Ministerstvo spravedlnosti v současné době zjišťuje možné inspirační zdroje pro připravovanou právní úpravu znalectví, tlumočnictví a překladatelství. Mezi nimi se samozřejmě zabývá i úpravou zahraniční, a to především našich okolních států. Je tedy pravděpodobné, že zkušenosti těchto států budou zohledněny při legislativních pracích.

Jak napovídá název, zákon neupravuje pouze znaleckou, ale i tlumočnickou činnost. Dojde i v této oblasti ke změnám?

Momentálně je předčasné hodnotit, k jakým konkrétním změnám dojde. Lze si však jen stěží představit, že by byla přijata zcela nová právní úprava znalectví a právní úprava tlumočnictví a překladatelství zůstala beze změn. V tuto chvíli zvažujeme úpravu tlumočnické a překladatelské činnosti ve zvláštním zákoně.

Mezi znaleckou a tlumočnickou činností existuje řada odlišností. Nenabízí se tedy udělat samostatnou právní úpravu pro obě skupiny těchto činností?

Samozřejmě i tuto možnost zvažujeme. Konečné rozhodnutí ovšem doposud nebylo přijato. Bude záležet na konkrétní podobě navrhované právní úpravy. Ať už dojde k vytvoření samostatného zákona nebo zůstane znalectví, tlumočnictví a překladatelství upraveno jedním právním předpisem, specifické rysy tlumočnické a překladatelské činnosti budou rozhodně zohledněny.

Jak si vybrat toho vhodného znalce a tlumočníka?

V první řadě je zapotřebí zvolit správný obor a případně i specializaci hledaného znalce. Dále potom je vhodné opatřit si reference, zajímat se o délku znalce v praxi, jeho případnou publikační a lektorskou činnost a v neposlední řadě dát i dojem, jakým znalec působí při osobním jednání. Ministerstvo spravedlnosti na svých webových stránkách eviduje seznam znalců a tlumočníků, kde lze vybírat podle oboru, specializace a kraje. Rejstřík znalců je dostupný na: [http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/\\$\\$SearchForm?OpenForm](http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/$$SearchForm?OpenForm)

A poslední otázka na konec. Plánuje ministerstvo spolupracovat na tvorbě právní úpravy s veřejností, podobně jak tomu bylo například u nového občanského zákoníku?

Určitě ano, z tohoto důvodu zřídilo Ministerstvo spravedlnosti emailovou adresu znalci@msp.justice.cz

prostřednictvím níž může veřejnost zasílat své podněty k připravované legislativě v oblasti soudního znalectví, a emailovou adresu

tlumocnici@msp.justice.cz

, která je k dispozici pro náměty k připravované legislativě v oblasti tlumočnictví a překladatelství. Zasláné podněty budou využity při tvorbě nového zákona o znalcích a tlumočnících, případně budou autoři vybraných námětů přizváni ke spolupráci.

Zdroj: <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=2375&d=336792>